

den van arbeidsschuwen en invaliden. Ook deze aanvat had te maken met de doelstelling, zo goed mogelijk te evangeliseren. Hetzelfde Evangelie moest op onderscheiden wijze worden gebracht. Eenmaal overtuigd van de noodzaak, mensen in afzondering te brengen om hen te beter te kunnen benaderen, aarzelde Heldring niet differentiatie en daarmee een bepaald isolement door te zetten, al bleef er het éne verband. De Vluchtheuvelkerk, met zijn uit vertegenwoordigers van de verschillende gestichtsbesturen samengestelde bestuur, vormde het 'hart'. Dit kwam tot uiting in de zondagse gemeenschappelijke godsdienst-oefening. Was het mogelijk, de heterogene groepen dan te stichten met een op allen ingestelde preek? Men meende van wel. Maar er is slechts weinig herinnering aan Heldrings kanselar-beid blijven hangen, terwijl zijn catechisaties in de afzonderlijke tehuizen nog tot lang na zijn dood dankbare gespreksonderwerpen te Zetten waren²⁶.

5. Aan het hoofd van instellingen voor I.Z., zeker als deze zich richtten op meisjes, hebben soms diaconessen gestaan. Twee 'ambten' zijn in de I.Z. tot leven gekomen: de evangelist en de diacones. De laatste werd al spoedig een centrale figuur van de I.Z., ook bij het evangeliserende werk. Het is een misverstand dat zij alleen verpleegster geweest zou zijn - al kwam, door de onvoldoende medische zorg speciaal bij besmettelijke ziekten haar dienstverlenende werk daarop vaak neer. Diaconessenhuizen zijn opgericht in Utrecht (1844), 's-Gravenhage (1865), Haarlem (1874), Leeuwarden (1880), Arnhem (1884), Amsterdam (Luthers 1887), Groningen (1900; uit een 'Asyl voor zieken en zwakken' 1887), Breda (1890), Amsterdam (Ned. Hervormd 1891), Hilversum (1892), Rotterdam (1892), Gouda (1897) en Leiden (1897).

Zij zijn centra geworden waar helper en geholpene samen terecht konden. Uitzendingen van diaconessen vonden plaats; ook naar het buitenland zijn Nederlandse diaconessen uitgezwermd. In 1850 werd de 'Sionsvereniging' opgericht ten dienste van diaconessen die werkzaam waren in het Nabije en Verre

26. Meer over het in deze alinea vermelde kan men, soms tussen de regels door, vinden in O. G. Heldring's *Leven en arbeid*, Leiden 1881 en in de verhalen die door bezoekers over Zetten geschreven zijn. De gegevens over zijn naam als prediker en catecheet berusten op een mondelinge traditie (van de ene directeur op de andere overgegaan en mij in de jaren vijftig meegedeeld door ds. K. O. Finkensieper).